

„Během svého pozorování jsem nashromáždil řadu poznatků, které jsem následně roztrídil podle pozorovatelných znaků **duševních schopností** nejprve do šesti skupin.

Na první místo jsem zařadil žáky „**bystré, chtivé a povolné**“, nade všechny vůbec nejschopnější ke studiím. Těm netřeba podávat nic než pastvu moudrosti, rostou sami jako ušlechtilá rostlina. Toliko je třeba opatrnosti, aby se jim nedovolovalo příliš pospíchat, sic předčasně ochabnou a uvadnou.

Druhé místo jsem určil pro žáky „**vtipné avšak váhavé, ale přece poslušné**“. Těm třeba pouze ostruh.

Další skupinu představují žáci „**vtipní, učenliví avšak vzpurní a zatvrzelí**“. Takoví jsou vůbec ve školách nenáviděni a obyčejně se považují za ztraceny; **a přece z takových bývají nejznamenitější mužové, jsou-li řádně vzděláni.** To se ukázalo na Bukefalovi Alexandra Velikého. Když Alexandr uviděl, že otec jeho, Filippos, rozkázal, jakožto neúčinného dáti pryč velmi divokého koně, jenž nestrpěl na svém hřbetě žádného jezdce, pravil: „Jakého koně to kazí lidé, protože s ním z neumělosti nedovedou zacházet!“ A když pocvičil koně podivuhodným způsobem, bez ran, dokázal, že nejen tehdy, nýbrž stále potom nosil Alexandra a že na celém světě nebylo lze najít koně ušlechtilejšího a hodnějšího takového hrdiny. A Plutarchos, líče tuto událost, dodává: „**Onen kůň nás učí, že mnoho zdárných hlav hyne vinou učitelů, kteří z koňů činí osly, poněvadž neumějí ovládat ty, kteří jsou hrdí a svobodomyšlní.**“